

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ปีการศึกษา 2556 จำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าพฤติกรรมการบริหารที่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการจูงใจ พฤติกรรมการบริหารที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

3. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารทุกด้าน คือ ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านการจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการเป็นผู้นำส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_{xx} = 1.715 + 1.802 (X_0) + 1.629 (X_1) + 0.964 (X_2) + 0.823 (X_3) + 0.625 (X_4) + 0.216 (X_5)$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{xx} = 0.729 (X_0) + 0.632 (X_1) + 0.447 (X_2) + 0.315 (X_3) + 0.106 (X_4) + 0.078 (X_5)$$

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการบริหารที่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการจูงใจ พฤติกรรมการบริหารที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ได้ให้ความสำคัญในการบริหารโดยใช้พฤติกรรมการบริหารทั้ง 6 ด้านในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ นิโรธ สมัตตภาพงส์ (2550 : 5) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมการบริหารที่จะประสบความสำเร็จทางด้านการจัดการศึกษานั้น องค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในอันดับต้น ๆ คือ พฤติกรรมการบริหารที่ได้แสดงออกถึงความร่วมมือกับบุคลากร สังคม และชุมชน ให้เกิดการยอมรับให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามจะส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ดังที่ เรนซิส ไลเคิร์ต (Rensis Likert, 1961 อ้างถึงใน สุพจน์ วิชัยศรี, 2550 : 12) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า การจัดองค์การบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพที่ใช้บริหารแล้วจะได้ทั้งงานและน้ำใจคนนั้นต้องเกิดจากองค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญ 6 ประการ กล่าวคือ แบบการบริหารใดมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะการปฏิบัติหรือสภาพการจัดองค์การบริหารขององค์ประกอบต่อไปนี้คือ 1) การเป็นผู้นำ (Leadership) 2) การจูงใจ (Motivation) 3) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 4) การตัดสินใจ (Decision Making) 5) การกำหนด

เป้าหมาย (Goal Setting) และ6) การควบคุมการปฏิบัติงาน (Control) เพราะฉะนั้นภารกิจหลักทั้ง 6 งานของโรงเรียนจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมการบริหารให้เหมาะสมกับงานทั้ง 6 งาน เพื่อนำพาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาระดับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ คือ

1.1 ด้านการควบคุมการปฏิบัติงานเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะทุกสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งมีการกำหนดสายงานบังคับบัญชาที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครู ควบคุมการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ และชุมชน อย่างมีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานและยุติธรรม มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และสนับสนุนการพัฒนาครู-อาจารย์ ตลอดจนชุมชน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งแก้ไขปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานโดยการให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมจึงจะสามารถบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ ดังที่ เรนซิส ไคเคิร์ต (Rensis Likert, 1967 : 556) ได้กล่าวถึงการควบคุมการปฏิบัติงาน (Control) ไว้ว่า เป็นการควบคุมและตรวจสอบ ประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามที่กำหนดไว้ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้แน่ใจได้ว่า แผนงานต่าง ๆ จะดำเนินไปตามเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารจึงต้องประเมินผลการปฏิบัติงานและหาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด โดยใช้ระบบการควบคุมการปฏิบัติงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมการปฏิบัติงานที่สำคัญทุกอย่าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คินเดรด (Kindred, 2002 : 495) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการ ในรัฐจอร์เจีย ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวนกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 480 คน ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการ มีการดำเนินงานในด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการแนะแนวการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

1.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา แจ้งให้ครู-อาจารย์ทราบทันทีเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารควรกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารจากครูในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนมีการสื่อสารซึ่งกันและกัน

ภายในองค์กรอย่างทั่วถึง ซึ่งจะมีส่วนในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ รัสเซลล์ (Russell) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The City Elementary School Principal ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถของครูใหญ่ ขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจในงานนั้น ๆ ซึ่งงานแต่ละอย่างต้องการความรู้ ความเข้าใจที่ต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ทักษะในการสื่อความหมายจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ แสดงว่าสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษา โดยมุ่งกระบวนการจัดการศึกษา ที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยวิธีการบริหารที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมในการวางแผน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการดำเนินงาน การประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ เพื่อให้การบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ สุธรรม ภูมิรินทร์ (2548 : 136-144) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของการมีส่วนร่วมและข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของปัญหา ดังนี้ 1) ด้านการตัดสินใจ ได้แก่ การกำหนดแนวทางในการบริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนปัญหา ได้แก่ ชุมชนมองว่าเรื่องนโยบายเป็นเรื่องของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ด้านการดำเนินการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนปัญหา ได้แก่ ชุมชนส่วนใหญ่มีภาระทางอาชีพ ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3) ด้านการรับผลประโยชน์ ได้แก่ การได้รับความรู้เพิ่มเติมจากโรงเรียน เพื่อใช้ประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีประเด็นที่น่าอภิปรายดังนี้ คือ

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม โดยภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดเพื่อจัดโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเสนอแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ

ความคิดของ พงนี เทียมศักดิ์ (2548 : 17) ได้กล่าวว่า ระบบโรงเรียนในอนาคต ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและวิถีชีวิตในชุมชนให้สัมพันธ์กัน กล่าวคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องเชื่อมโยงสภาพปัญหา ความต้องการและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ควรมีการจัดการศึกษาหลากหลายสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น โดยรัฐจะต้องกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น หรือต้องยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับชุมชนมากขึ้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ไม่ใช่เพียงแค่มีตัวแทนเข้ามามีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเท่านั้น แต่ต้องหมายถึง การนำองค์ความรู้ของชุมชนท้องถิ่นเข้าไปเป็นฐานของการกำหนดหลักสูตร ทั้งนี้ยังคงเน้นการพึ่งพาตนเองและการมีส่วนร่วมโดยรัฐบาลต้องเข้าไปช่วยเริ่มสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ วิทยากร จนชุมชนพึ่งพาตนเองได้

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด นั่นคือ สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าและร่วมประเมินผลงานของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บริตติงแฮม (Brittingham, 1998 : 1406) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะของการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ พบว่า ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ห้องเรียนมีคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร และผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างไร ซึ่งสิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องตระหนัก คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านสังคม อารมณ์ และความก้าวหน้าทางด้านวิชาการของเด็ก การพัฒนาสถานะของเด็กเยาวชนและครอบครัวให้ดีขึ้น ถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่จะทำให้ครอบครัวและชุมชนเข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านการจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการเป็นผู้นำ ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

การควบคุมการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุม

การปฏิบัติงาน ตรวจสอบ และประเมินผลงานของครูตลอดจนชุมชนอย่างต่อเนื่อง กำหนดสายงาน บังคับบัญชาที่ชัดเจน เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครู มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานและยุติธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ เรนซีส ไลเคิร์ต (Rensis Likert, 1967 อ้างถึงใน สุพจน์ วิชัยศรี, 2550 : 12) ที่ได้ศึกษาวิจัยจากสำนักฝ่ายขาย จำนวน 40 แห่ง แล้วพบว่า องค์กรที่ประสบความสำเร็จไม่ว่าจะมี ขนาดใดก็ตามขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ต่อกัน และระบบการใช้สิทธิพลที่มีประสิทธิภาพ โดยได้ ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการผลิต (Productivity) ของแต่ละระบบมีความสัมพันธ์ ระหว่างฝ่ายบริหารกับพนักงานไปที่ระบบ ซึ่งอยู่ภายใต้การกระทำหรือการแสดงออกของผู้บริหาร ที่ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ

ด้านการตัดสินใจ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำข้อมูล และผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจ การกำหนดสายบังคับบัญชาไว้ชัดเจนเพื่อใช้ในกระบวนการ บริหาร ให้ครูและชุมชนได้มีส่วนร่วมและมีอิสระในการตัดสินใจ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชา และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของผู้บริหารช่วยสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ของครูได้เป็นอย่างดี เนื่องเพราะการตัดสินใจถือเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นผู้นำสถานศึกษา สอดคล้อง กับงานวิจัยของ อัมพร พิณสา (2549 : 80) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดหนองคาย มีพฤติกรรมการตัดสินใจโดยวิธีการ ประชุมอภิปรายปัญหาร่วมกับกลุ่มผู้บังคับบัญชาทุกคน แล้วทำการตัดสินใจโดยใช้ความเห็น สอดคล้องกัน ในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 งาน และจังก์ (Jung, 1958 อ้างถึงในบรมศน์ ขัตติยนนท์, 2553 : 45) ได้วิจัยการตัดสินใจของศึกษาธิการ (Superintendents) พบว่า ศึกษาธิการมักจะทำการตัดสินใจ ทันทีหากว่าเป็นความต้องการจากผู้มีอิทธิพลเหนือกว่า หรือถ้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับ ชุมชน ศึกษาธิการที่ประจำการมานาน มักจะอ้างการ ตัดสินใจไปยังคณะกรรมการโรงเรียน (School Board) ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงกระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านการจูงใจ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มุ่งเน้นกระตุ้น และจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้กำลังใจครูในโรงเรียน และผู้ปกครองที่มีปัญหา ขกย่องชมเชยผู้ได้บังคับบัญชาที่มีผลงานดีเด่น สนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชา ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน จูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุ่มเท เสียสละ อุทิศเวลาให้องค์กรอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960 อ้างถึงใน สราญรัตน์

จันทะมล, 2548 : 46) ได้อธิบายว่า บุคคลมีพื้นฐาน 2 ประการ กล่าวคือ บุคคลโดยทั่วไปไม่ชอบทำงานพยายามหลีกเลี่ยงงานและความรับผิดชอบ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องบังคับบัญชา และลงโทษ เพราะมนุษย์ชอบให้บังคับ นอกจากนี้ ยังขาดความทะเยอทะยาน ดังนั้นผู้บริหารที่ยอมรับในหลักการนี้ต้องกำหนดมาตรฐานในการควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด การบังคับบัญชาไม่ใช่สิ่งช่วยให้คนทำงาน เพราะคนทำงานมีความรับผิดชอบ มีความคิด ริเริ่มในการทำงานของตนเอง มีความสามารถ พร้อมจะทำงานอย่างเต็มที่เมื่ออยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

การติดต่อสื่อสาร ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารที่ดี ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในกระบวนการบริหาร เพราะทุกองค์กรไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กย่อมมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่เสมอ ต้องมีการวางแผน จัดองค์การการอำนวยความสะดวก การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ล้วนอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นหลักในการเชื่อมโยงความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งเสมอ ดังนั้นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่แสดงออกในการติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของโรงเรียนให้แก่ครูและผู้นปกครองได้รับทราบ มีการส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนมีการสื่อสารซึ่งกันและกันภายในองค์กร เปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา ดังที่ อภิญา เวชชัย (2554 : 63) ได้กล่าวว่า หากผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในระดับที่สูงแล้ว ย่อมส่งผลถึงบรรยากาศร่วมมือร่วมใจในหน่วยงานตามลักษณะการมุ่งด้านมิตรสัมพันธ์สูงตามไปด้วย

ด้านการกำหนดเป้าหมาย ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนในการดำเนินงาน มีการปรึกษาหารือร่วมกัน มุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของโรงเรียน จนสามารถนำไปปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังที่ เรนซิส ไคเคิร์ต (Rensis Likert, 1967: 445) ได้กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมาย ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานทุกชนิด การบริหารที่ดีจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน แน่นอน เป้าหมายของแต่ละองค์การอาจแตกต่างกันออกไป สุดแต่รูปแบบและลักษณะพื้นฐานขององค์กร ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้เสมอ การให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายจะทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร ทำให้ทุ่มเทพลังความสามารถทุกวิถีทางเพื่อให้องค์กรเกิดความเจริญก้าวหน้า บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการเป็นผู้นำ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน

เป็นที่ยอมรับของครูและชุมชนในโรงเรียน พัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติพงศ์ คล้ายไยทอง (2547 : 90-92) ที่ได้ศึกษา พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 มีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยผู้บริหารมีระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำในด้านการจูงใจเชิงคลาใจสูงสุด รองลงมาได้แก่ การเป็นแบบอย่าง และการกระตุ้นการใช้ปัญญา ส่วนพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีต่ำสุด คือ การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคังที่เรนซีส ไคเคิร์ท (Rensis Likert, 1967 อ้างถึงใน สุพจน์ วิชัยศรี, 2550 : 12) ได้กล่าวว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่ชักจูงให้คนอื่นทำงานให้สำเร็จตามต้องการ เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลสูงสุดในกลุ่ม และเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำที่ได้รับมอบหมาย บุคคลอื่นในกลุ่มที่เหลือก็คือผู้ตาม และการเป็นผู้นำเป็นกระบวนการซึ่งผู้นำจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ความคาดหวัง ค่านิยมและความสามารถในการติดต่อพบปะเจรจาของบุคคลที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำที่ดี จึงส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะ เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา และสร้างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ดีให้เกิดขึ้นในองค์กรนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรหาแนวทางในการพัฒนาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินการต่างๆของโรงเรียน รวมทั้งควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานในการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 คือ ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านการจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านนี้ให้สูงยิ่งขึ้นไปอีก นอกจากนี้ควรส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงจะดำเนินงานในการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สนับสนุนการศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ต่อไป เพราะการดำเนินงานในการมีส่วนร่วมของชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งของความมุ่งหมายและเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปของกรณีศึกษาในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง